

Memo

Tegenwind

Er zijn inscripties in de openbare ruimte die iemand expliciet willen herdenken. Andere doen dat op een indirecte manier. Op het Amsterdamse Kleine Gartmanplantsoen tussen cultureel centrum De Balie en poppodium Paradiso scheidt een classicistische colonnade het verlengstuk van het Leidse Plein van het Max Euweplein. Op die colonnade staat in potjeslatijn de spreuk HOMO SAPIENS NON URINAT IN VENTUM, een wijs man plast niet tegen de wind in. Al een kleine twintig jaar fiets ik er regelmatig langs, en steeds vraag ik me stilletjes af hoe die spreuk daar gekomen is.

Uiteindelijk heb ik maar eens de stoute schoenen aangetrokken

en ben ik op zoek gegaan naar het telefoonnummer van de verantwoordelijk architect Kees Spanjers (geb. Berghem 1954). Volgens Spanjers was de totstandkoming van het hele Max Euwe-project destijds nogal een moeilijke bevalling, zoals wel vaker met stedenbouwkundige projecten in Amsterdam. Er is voor de colonnade gekozen, omdat door allerlei beperkingen die de architecten werden opgelegd de doorgang tussen beide pleinen visueel te krap zou worden en er met een colonnade vanuit het oude plein in ieder geval een bevredigende façade zou ontstaan. En een colonnade vraagt nu eenmaal om een spreuk. Uit

balorigheid werd voor de homo sapiens-spreuk gekozen, een verwijzing naar alle tegenwind en het gezeik waar het project mee te maken had gehad. De spreuk stond van het begin af aan op de bouwtekeningen, maar niemand van de begeleidende bouwcommissie stelde er vragen over. Het intellectueel eigendom van architecten wordt in Nederland bovendien dusdanig goed beschermd, dat initiatieven om achteraf de spreuk te veranderen kansloos zijn zonder medewerking van de architect.

de kennis van klassieke talen bij mensen die zitting plegen te nemen in stedelijke commissies. Zonder het te willen, heeft Kees Spanjers ook een monument voor zichzelf geschapen, want iedereen die zich dezelfde vraag stelt als ik deed zal uiteindelijk ook Kees Spanjers herdenken. Ik pleit er dan ook voor om op termijn een klein bordje bij de colonnade te plaatsen: 'Kees Spanjers, plan-architect Max Euweplein'.

De spreuk herinnert daardoor niet alleen aan de problematische wordingsgeschiedenis van het Max Euweplein, maar ook aan de teloorgang van

Ruud Straatman